

Osallistujat

Katri Niskanen, TEM (pj)
Martta Valanta, TEM (sihteeri)
Pekka Lindroos, SM
Iida Niemi, UM
Jukka Haapamäki, OKM
Jukka Erkkilä, VM
Harry Berg, Migri
Annamari Soikkeli, BF
Jannika Saario, KEHA
Tuula Pursiainen, Verohallinto
Tom Marsti, DVV
Kristel Stenman-Huuskonen, DVV
Hilkka Kankaanpää, Tampereen yliopisto (kohdan 2 käsittelyn ajan)
Kaj Välimäki, VM (kohdan 3 käsittelyn ajan)
Miia Määttä, Verohallinto (kohdan 5 käsittelyn ajan)

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avannut kokouksen klo 9:00.

Kerrottu, että helmikuun 2026 ensimmäiselle viikolle on suunnitteilla työryhmän työsuunnitelman mukainen palvelumuotoilutyöpaja yhteistyössä elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishojelman sekä Digi- ja väestötietoviraston palvelumuotoilijoiden kanssa. Tarkemmasta aika-aulutuksesta on pyydetty työryhmäläisiltä kommentteja, jotta työpaja saadaa varattua mahdollisimman pian. Työpajassa on lähtökohtaisesti tarkoitus keskustella tunnistamisen ratkaisuvaihtoehdoista, tarkempi sisältö tarkentuu myöhemmin.

2. Case-esimerkki: kansainvälisten opiskelijoiden etärekisteröinnin esittely / Hilkka Kankaanpää, Tampereen yliopisto

Suomalaiseen korkeakouluun hakevien ulkomaalaisten ei tarvitse tunnistautua vahvasti yhteishaussa hakiessaan. Tampereen yliopistossa henkilön tulee tunnistautua vahvaa sähköistä tunnistautumista käyttäen kertaalleen aktivoitessaan tunnuksensa sähköisiin järjestelmiin. Tunnistautumisen voi tehdä opiskeluoikeuden saannin jälkeen käyttäen tunnistuskanavana Suomi.fi-tunnistusta, jossa tunnistautumisvälineenä on käytettävissä Finnish Authenticator (FinnAuth) sekä eIDAS-tunnistautuminen. Jos sähköinen tunnistautuminen ei ole mahdollista, korkeakoulun

IT-tuki tunnistaa henkilön videoyhteydellä. Myös henkilötunnus on merkityksellinen korkeakoulun sähköistä identiteettiä luodessa. Henkilötunnuksettomien henkilöiden tunnuskäsittely on käytännössä eriytetty muista.

Tampereen korkeakoulu yhteisöön tulevista suurin osa ensitunnistautuu FinnAuthin kautta. Sen hyvinä puolina on korkeakoulun näkökulmasta pidetty keventyneen työtaakan ja tunnistusten parantuneen laadun lisäksi, että kyseessä on keskitetty tunnistautumISRatkaisu, jonka prosessi ja ohjeistuksen ylläpitovastuu kuuluu DVV:lle, sen käyttökustannukset ovat maltilliset sekä sen käyttö on integroitu olemassa oleviin järjestelmiin ja Suomi.fi-tunnistuspalveluun. Haasteiksi on koettu järjestelmän käyttörajaus vain täysi-ikäisiin, tunnistuksen käyttöönoton kaksivaiheisuus, tarpeeton kahden tunnistusvälineen yhtäaikainen käyttö, pitkäksi koetut ohjeet, sirupassin puute sekä käyttäjien laitteiden tekninen soveltumattomuus ja laitteiden tai sähköpostien yhteiskäyttöisyys tai vaihtumien.

Korkeakouluilla ei ole yhteistä tunnistusratkaisua eikä esimerkiksi yhteistoimintaa ratkaisuiden yhtenäistämisen suhteen. Korkeakoulujen toiveena on, että etätunnistus sekä henkilötunnus saataisiin käyttöön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa maahantuloprosessia, että digitaalisten palveluiden yhteen toimivuus paranisi ja että Suomi.fi-tunnistuksen sekä eIDASin käyttöä laajennettaisiin lainsäädännöllisiä esteitä purkamalla.

3. Lakimuutosesitysten HE 132/2022 vp ja HE 133/2022 vp esittely / Kaj Välimäki, VM

Lakiesitysten tuomat keskeiset muutokset olisivat keskittyneet erityisesti etärekisteröinnin mahdollistamiseen, uuteen ulkomaalaisen asiointivälineeseen, väestötietojärjestelmän uusiin taustatietoihin sekä rekisteröintimenettelyjen aikaistamiseen.

Etärekisteröinnillä ulkomaalainen olisi tunnistettu ja hänen tietonsa tallennettu väestötietojärjestelmään ilman henkilökohtaista käyntiä viranomaisessa tai edustustossa. Etärekisteröintimenettelyssä tunnistus olisi toteutettu sovelluksella käyttäjän antamien tietojen, kasvojen tunnistamisohjelman sekä passin sirulla olevien tietojen lukemisen kautta. Etärekisteröinnin yhteydessä henkilö olisi saanut digitaalisen ulkomaalaisen asiointivälineen, jonka käytön edellytyksenä olisi ollut henkilön tietojen rekisteröinti väestötietojärjestelmään sekä voimassa oleva ulkomaanpassi tai henkilökortti. Väline oli tarkoitettu käytettäväksi suomalaisiin digitaalisiin palveluihin myös suorana rajapintana asiointipalveluille tarveperusteisena tiedonvälitysvälineenä. Asiointivälineen luotettavuus olisi riippunut tunnistuksen vahvuudesta, jolla henkilö on väestötietojärjestelmään merkitty. Asiointiväline ei olisi ollut vahvan sähköisen tunnistautumisen väline, mutta sen oletettiin mahdollistavan esimerkiksi asioiden vireillepanon, hakemisen sekä tiedoksiannon. Lopulta sen käyttötarkoitukset olisivat jääneet palveluntarjoajien päätettäväksi.

Rekisteröintimenettelyjä oli lisäksi tarkoitus aikaistaa niin, että henkilö olisi voinut saada henkilötunnuksen jo oleskelulupaa hakiessaan. Lisäksi oleskeluluvan yhteydessä annettavan henkilötunnuksen perusteena olisi voinut toimia nykyisen Suomen edustuston tekemän tunnistuksen ohella myös ulkoisen palveluntarjoajan tekemä tunnistus. Väestötietojärjestelmään ehdotettiin uusia taustatietoja, jotta etärekisteröidyt

olisi voitu erottaa muista. Taustatietokenttiin olisi merkitty tehdyn tunnistamisen tai yksilöinnin tapa sekä henkilön perustietojen lähde. Tietoja olisi päivitetty esimerkiksi alun perin etärekisteröidyn asioidessa henkilökohtaisesti viranomaisessa. Lakimuutokset olisivat mahdollistaneet, että henkilö olisi voinut saada ennen Suomeen saapumistaan perustietonsa rekisteröityä väestötietojärjestelmään, henkilötunnuksen sekä ulkomalaisen asiointivälineen.

Ehdotukset saivat sidosryhmiltä kannatusta maahanmuuttajien tilanteen helpottamisen näkökulmasta, kun taas turvallisuusviranomaiset toivat esiin mahdollisia väärinkäytösriskejä. Esityksissä ei annettujen perustuslakivaliokunnan lausuntojen perusteella havaittu valtiosääntöongelmia. Esityksiä ei keretty käsitellä eduskunnassa vaalikauden aikana.

4. Digi- ja väestötietoviraston huomiot ja jatkokeskustelut em. lakiesityksistä / Tom Marsti, DVV

Edellä esiteltyjen esitysten muutoksia pidettiin DVV:n näkökulmasta monelta osin kannatettavina. Esimerkiksi oleskelulupahakemusvaiheessa myönnetty henkilötunnus olisi vähentänyt tarvetta keinotunnuksille, etärekisteröinnin kautta saatu henkilötunnus olisi tullut esivaiheeksi ennen täydet oikeusvaikutukset tuovan henkilötunnuksen saamista, henkilötunnuksen rinnalle olisi luotu tietosuojavaatimukset paremmin täyttävä yksilöintinumero, ja henkilötunnuksen käyttöä tunnistamisessa olisi rajoitettu. Väestötietojärjestelmä olisi kuitenkin edellyttänyt laajentamista, jotta erilliset varmuustasotiedot saataisiin merkittyä lisätiedoiksi.

Jännitteitä esitettyjen muutosten kohdalla tunnistettiin liittyvän etärekisteröinnin varmuustasoon, kun etärekisteröityjen tunnistamisen varmuus ei vastaisi viranomaisessa fyysisesti tunnistetun henkilöllisyyden varmuustasoa. Tämä nähtiin kuitenkin parantavan läpinäkyvyyttä, kun väestötietojärjestelmään olisi merkitty henkilön tunnistamisen varmuustaso. Varmuustasojen määrittely olisi johtanut myös riskiluokkien arviointiin erilaisten palveluiden edellyttämän tunnistuksen tasosta. Jännitteenä arvioitiin myös ulkoisten palveluntarjoajien ja Schengen-edustustojen tehtävien laajentumista tekemään tunnistamista myös henkilötunnuksia varten. Näiden tunnistustoiminnan moitteettomuus olisi tullut varmistaa luomalla valvontajärjestelmä.

DVV on jatkanut sisäisiä keskusteluja mahdollisista muutosvaihtoehdoista. Keskeisenä vaihtoehtona on päädytty henkilötunnuksen rinnalle tarvittavan varhaisemmassa vaiheessa käyttöönotettava yksilöintitunniste, jollaisen käyttöönottoon on jo valmius väestötietojärjestelmässä. Tunnistevaihtoehtoina on keskusteltu joko ”heikosta henkilötunnuksesta” taikka FinnAuth 2.0 -versiosta, joiden kummankin käyttöönotto edellyttäisi lakimuutoksia. FinnAuthin etuna on sen laaja käyttö tunnistamisvälineenä jo nykyisellään, mutta käytön laajentamiseksi ulkoisen palveluntarjoajan tuotteena sen rekisterin omistajuus pitäisi siirtää DVV:lle. Heikon henkilötunnuksen puolesta puhuu alusta asti sama henkilötunnus ja sen suora merkitseminen väestötietojärjestelmään, jolloin rekisterin omistajuus sekä koko valvontaketju olisi suoraan DVV:lla. Heikon henkilötunnuksen hyödyntämisestä tulisi kuitenkin säännellä lailla.

Keskusteltiin, että nykyistä henkilötunnusprosessia ei tule romuttaa, mutta rinnalle tarvittaisiin toinen tai toisen tasoinen tunniste. Henkilötunnuksen saamisen aikaistamisen ja laajentamisen mahdollistamat palvelut arvioidaan olevat laajat. Heikon henkilötunnuksen jatkokehitystä voi-

daan pitää kannatettavampana vastaavan erillisen tunnisteiden sijaan tunnisteiden jatkuvuuden vuoksi. Turvallisuusnäkökulmasta on puoltavana seikkana huomioitava, että etärekisteröinnin kautta saatu henkilötunnus ei lähtökohtaisesti suoraan loisi henkilötunnukseen yleensä liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia.

5. Tunnistaminen viranomaisprosesseissa / Tuula Pursiainen, Verohallinto – Miia Määttä, Verohallinto – Kristel Stenman-Huuskonen, DVV

Verohallinnon prosesseissa käyntiasiointitarve koskee sekä verokortin että veronumeron hankkimista. Jos henkilöllä on suomalainen henkilötunnus, voi hän kuitenkin asioida sähköisesti, puhelimitse tai hakemuslomakkeen lähettämällä fyysisen asioinnin sijaan. Veronumeron myöntäminen edellyttää lain mukaan henkilötunnusta, mutta verokortin ei. Käytännössä Veron järjestelmät käyttävät henkilötunnusta yksilöintiin, jonka vuoksi se vaaditaan myös verokorttia hakevalta. Henkilötunnuksen myöntää lähtökohtaisesti DVV, mutta tarvittaessa Vero voi myöntää sen työperäisestä syystä käyntiasioinnin yhteydessä. Jos lain edellytykset henkilötunnuksen myöntämiselle eivät täyty, henkilölle annetaan varavaihtoehtona keinotunnus yksilöintiä varten. Keskusteltiin, että useimmat asioivat fyysisesti paikan päällä riippumatta siitä, onko heillä henkilötunnus vai ei. Eniten käyntiasioinnissa näkyvät kuitenkin täysin uudet asiakkaat, joilla ei ole henkilötunnusta.

Vero esitteli lisäksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman puitteissa tehtävää nk. ”rekisteröintihanketta”, jossa on tarkoitus kehittää ja yhtenäistää ulkomaalaisten henkilöiden rekisteröintimenettelyjä eri viranomaisten kesken. Henkilötunnuksen vaihtelevan käytön, tarvittaessa myönnetyn keinotunnuksien sekä eri organisaatiokohtaisten tunnuksien käytön myötä tieto hajaantuu eri järjestelmiin. Toiveena on etärekisteröinnin kautta saatu alemman tasoinen tunnus ulkomaalaisten yhtenäiseen rekisteröintiin. Turvallisuusnäkökulmasta ehdotetaan vaihtoehtoa, jossa etärekisteröintihakemus tulisi vireille kasvojentunnustussovelluksen kautta, jonka jälkeen viranomainen tutkisi hakemuksen ennen alemman tasoisen yksilöintitunnisteiden antamista. Keskusteltiin, että hankkeilla on samanlaisia tavoitteita, joten hankkeiden välistä keskustelua on syytä jatkaa.

DVV:n prosesseista henkilötunnuksen saaminen edellyttää lain mukaisesti aina kasvokkaista tunnistautumista, joten käyntiasiointi on ehdottomaa. Usein ulkomaalaiset saavat henkilötunnuksen jo oleskelulupapäätöksen yhteydessä, mutta ei niin usein kuin toive olisi. Kotikuntarekisteröintiä varten henkilöiden tulee useimmiten lain ja kansainvälisten edellytysten mukaisesti asioida fyysisesti palvelupisteellä varmistaakseen oleskelevansa Suomessa. Käyntiasiointi voidaan ohittaa, jos henkilöllä on jo suomalainen henkilötunnus ja hänellä on joko EU-kansalaisen tai EU-kansalaisen perheenjäsenen oleskeluoikeuden rekisteröinti taikka hän on saanut vähintään vuoden voimassa olevan tilapäisen suojelun oleskeluluvan ja on oleskellut Suomessa yli vuoden.

Asiointipisteiden vähentämispaine aiheuttaa painetta käyntiasioinnin vähentämiselle, jonka vuoksi DVV on pohtinut etäpalvelupisteiden tai Suomi-pisteiden mahdollista hyödyntämistä kotikunnan saamista varten. Keskusteltiin, että virastossa ei toistaiseksi ole pohdittu, voitaisiinko henkilökohtaisia asiointikäyntejä välttää entistä enemmän Suomessa oleskelun varmistamiseen liittyen. Tähän liittyen nähtiin kuitenkin mahdolli-

senä harkita esimerkiksi rajalla tapahtuvan tunnistamisen hyödyntämistä, jos tieto voitaisiin poimia yhteiskäyttöisestä rekisteristä. Vaihtoehtona tunnistettiin tässäkin Suomi-pisteiden hyödyntäminen.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:00.